

Sexuální chování české populace

prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D., doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc.

Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN, Praha

Autoři uvádějí první základní výsledky čtvrtého pokračování reprezentativního výzkumu sexuálního chování populace ČR (1 000 mužů a 1 000 žen starších 15 let) a srovnání aktuálních charakteristik tohoto chování s předchozími výzkumy z let 1993, 1998 a 2003. Výsledky svědčí jednoznačně o tom, že trendy v této oblasti jsou spíše příznivé. Zatímco věk první soulože se nesnižuje, počty sexuálních partnerů uváděných za posledních 12 měsíců se snižují, počty uživatelů kondomů jako ochrany před STD a počty uživatelů hormonální antikoncepce se spíše zvyšují. Z hlediska postojů k sexuálním otázkám zůstává česká populace velmi liberální. V oblasti sexuálních poruch je u mužů nejčastější erektilní dysfunkce (která nahradila předtím nejvíce zastoupenou předčasnou ejakulaci, a kterou nacházíme až u 54 % případů dysfunkcí) a u žen je nejčastější dysfunkcí porucha sexuální apetence.

Klíčová slova: sexuální chování, hlavní charakteristiky, obecná populace.

Sexual behaviour of the Czech population

The authors introduce the basic results of the new representative survey of sexual behavior in the general population in the Czech Republic (1 000 men and 1 000 women older than 15 years) and the comparison of these results with the previous surveys in 1993, 1998 and 2003. The results prove, that the trends in this area are positive. The average age of the first intercourse is stable, number of sexual partners in the last 12 month are decreasing, number of condom and hormonal contraception users are increasing and the attitudes of the population in the sexual issues are very liberal. In the area of sexual dysfunctions the erectile dysfunction have replaced the premature ejaculation as the most common men's sexual disorder (in 54% of cases), in women the most common dysfunction is the hypoactive sexual disorder.

Key words: sexual behavior, main characteristics, general population.

Urolog. pro Praxi, 2009; 10(3): 160–163

V České republice probíhá od roku 1993 nespočet jedinečných projektů – a to sledování změn v sexuálním chování obecné populace opakovanými výzkumy v intervalu pěti let. Tento výzkum je ojedinělý především v tom, že zatím v žádné zemi neproběhlo podobné periodické zkoumání stejnou metodou, tedy že zatím nikde nejsou k dispozici srovnatelná data o dlouhodobých trendech v sexuálních aktivitách obyvatelstva. V zahraničí jsou podobné výzkumy spíše jednorázové, což souvisí jistě i se spíše sexuálně restriktivní atmosférou posledních desetiletí ve většině vyspělých zemí, kdy přední sexuolog Money dokonce mluvil o nástupu sexuální kontrarevoluce (3). S naším výzkumem srovnatelné studie sexuálního chování přitom byly provedeny především v devadesátých letech minulého století ve Velké Británii (1), v USA (2) a ve Francii (4). Odborným garantem všech čtyř opakovaní byl Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN (prof. Weiss a doc. Zvěřina), terénní výzkum provedla demoskopická agentura DEMA a.s. Výsledky těchto výzkumů byly postupně publikovány knižně i časopisecky (5, 6).

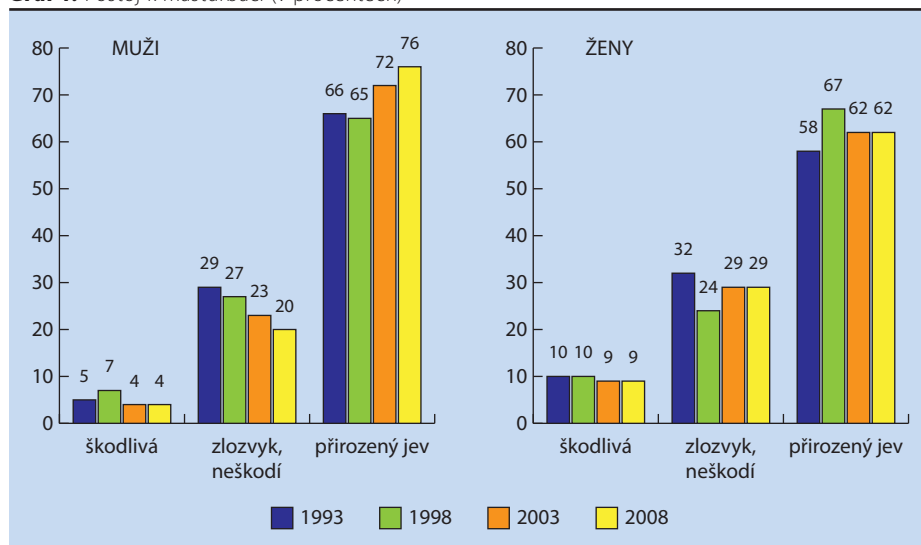
Dotazováno bylo celkem 1 719 osob (v roce 1993), 2 003 osob (v roce 1998) a 2 000 osob (v roce 2003 a v roce 2008). Soubory byly reprezentativním vzorkem populace České republiky starší 15 let. Terénní sběry dat pomocí anonym-

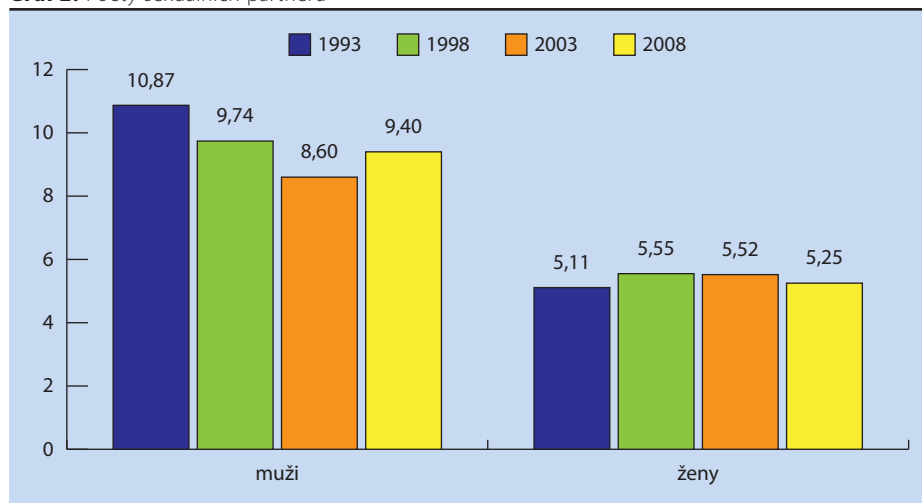
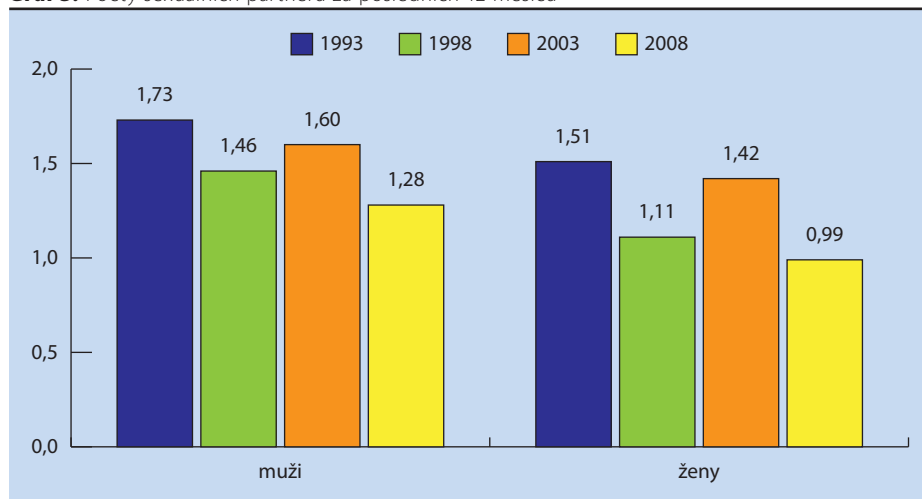
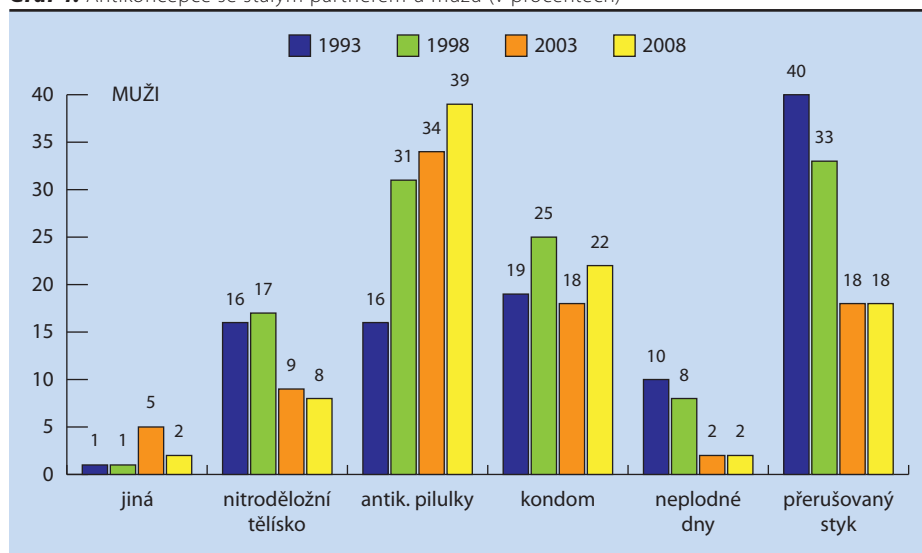
ně vyplňovaných dotazníků administrovaných školenými tazateli (návratnost prvních dvou opakovaní byla kolem 80 %, v posledních dvou přibližně o 20 % nižší) proběhly v prosinci 1993, prosinci 1998, prosinci 2003 a prosinci 2008. Výzkum byl financován Národní komisí pro řešení problematiky HIV/AIDS Ministerstva zdravotnictví ČR a společností Pfizer, spol. s r.o.

Výsledky svědčí o tom, že počátky partnerské sexuality se neurčují. Věk první schůzky, zamilovanosti a polibku se u mužů a žen pod-

statně neliší a v posledních 10 letech nedošlo k podstatným změnám; tyto aktivity probíhají kolem 15. roku věku. Stejný je i věk zahajování nekoitálních aktivit ve smyslu neckingu (tedy mazlení od pasu nahoru) – u mužů je to kolem 16. roku u žen o rok později. První petting (mazlení po celém těle včetně genitálního dráždění) je u mužů i žen zahajován v průměru kolem 17. roku. První delší partnerské vztahy (tedy delší než šest měsíců) navazují muži i ženy kolem 18. roku věku.

Graf 1. Postoj k masturbaci (v procentech)

Graf 2. Počty sexuálních partnerů**Graf 3.** Počty sexuálních partnerů za posledních 12 měsíců**Graf 4.** Antikoncepce se stálým partnerem u mužů (v procentech)

Zatímco 90% mužů připouští, že někdy v životě onanovalo (v roce 1993 to bylo 84%, v roce 1998 to bylo 83% a v r. 2003 šlo o 89%), u žen je to pouze 65% (v roce 2003 to bylo 61% v roce 1998 šlo o 58% a v roce 1993 jen polovina žen). Muži začínají masturbovat dříve – v průměru ve 13,98 letech, ženy v 16 letech (r. 2003 – ženy

14,4; muži 17,0). V současné době masturbuje 52% mužů a 33% žen, přičemž muži onanují s vyšší frekvencí (v průměru 7,1x měsíčně) než ženy (5,8x měsíčně). U mnoha mužů i žen je zřejmě občasná masturbace normálním doplňkem partnerských styků. Postoj k masturbaci je u našeho obyvatelstva tradičně velmi tolerantní (graf 1).

Výsledky těchto výzkumů rovněž vyvrací mnoho obecně tradovaných mýtů o sexuálních chování Čechů a Češek. Prvním takovým zjištěním je fakt, že průměrný věk první soulože se u mužů a žen dlouhodobě neliší a pohybuje se dlouhodobě kolem 18. roku života. V posledním výzkumu to bylo 17,8 u mužů a 18,1 u žen, v předchozích výzkumech to bylo 18,0 let u mužů a 18,1 let u žen v roce 2003 (v roce 1993 18,1 let u mužů a 18,0 let u žen, v roce 1998 18,2 let u mužů a 18,1 let u žen).

Mnoho žen popisuje první styk jako příjemný, i když bez vyvrcholení (35%), pro 38% z nich byl bolestivý a nepříjemný. Pouze 5% žen má orgasmus hned při první souloži.

Za další důležité zjištění lze považovat skutečnost, že u mužů a ani u žen se nezvyšuje počet sexuálních partnerů (graf 2). U mužů počet partnerek dokonce klesl – v roce 1993 muži uvedli v průměru 10,87 a v roce 2008 9,38 partnerek za život. Ženy uvedly v průměru 5,25 partnerů za život, v roce 1993 5,11 partnerů.

Pokles v počtech partnerů je markantní především v počtech uváděných za posledních 12 měsíců (graf 3). Nelze tedy říci, že by se populace chovala promiskuitněji.

Podobně jako v předchozích letech i nyní muži a také ženy uvádějí, že jejich soulož trvá v průměru 14 až 15 minut. Podle mužů trvá délka milostné předehry průměrně 14 minut, podle žen o minutu méně. Vzhledem k průměrné frekvenci styků (asi 2x týdně), lze konstatovat, že se Češi a Češky věnují sexu v průměru asi jednu hodinu týdně. Stejně jako v předchozích letech i dnes 8% žen při partnerském sexu nikdy nedosahuje orgasmu, 74% z nich ho dosahují alespoň v polovině těchto styků a častěji. 22% žen je tzv. multiorgastických, tedy dosahuje více orgasmů během jednoho pohlavního styku. Nejobvyklejší partnerskou aktivitou je vaginální soulož, vzájemná masturbace a orální styk. S anální souloží má u nás zkušenost 20% žen a 25% mužů.

Ve srovnání s rokem 1993 došlo v roce 2008 k výraznému poklesu spokojenosti s vlastním sexuálním životem, a to zvláště u žen – z 82% na 72% spokojených. U mužů činí tento pokles méně – ze 76% na 68%.

V oblasti antikoncepce došlo k nejvýraznějším a vesměs pozitivním změnám. Poklesl počet těch mužů a žen, kteří při prvním styku nepoužili žádnou antikoncepci (z 57% v roce 1993 na 45% v roce 2008 u mužů a ze 64% v roce 1993 na 59% v roce 2008 u žen) nebo použili nespolehlivý způsob ochrany (např. přerušovanou soulož).

Velmi pozitivně se mění obraz používání antikoncepce ve stálých partnerských vztazích, a to jak u mužů (graf 4), tak i u žen (graf 5). V roce 1993 užívalo hormonální antikoncepci pravidelně 22 % žen, v roce 2008 52 %.

Výrazně se změnilo chování mužů při stycích s náhodnými sexuálními partnery. Pravidelně se při takovém styku chrání kondomem 88 % mužů (v roce 1993 jen 41 %). Lze tedy konstatovat, že česká populace se začíná chovat mnohem odpovědněji a více se chrání proti nežádoucímu otěhotnění i vůči eventuální infekci pohlavně přenosnými chorobami. Postoje vůči používání antikoncepce jsou už tradičně liberální. Za nepřipustnou ji považuje pouze 6 % žen a 5 % mužů. Podobně liberální jsou i postoje české populace k interrupcím, náhodnému sexu nebo k předmanželským stykům.

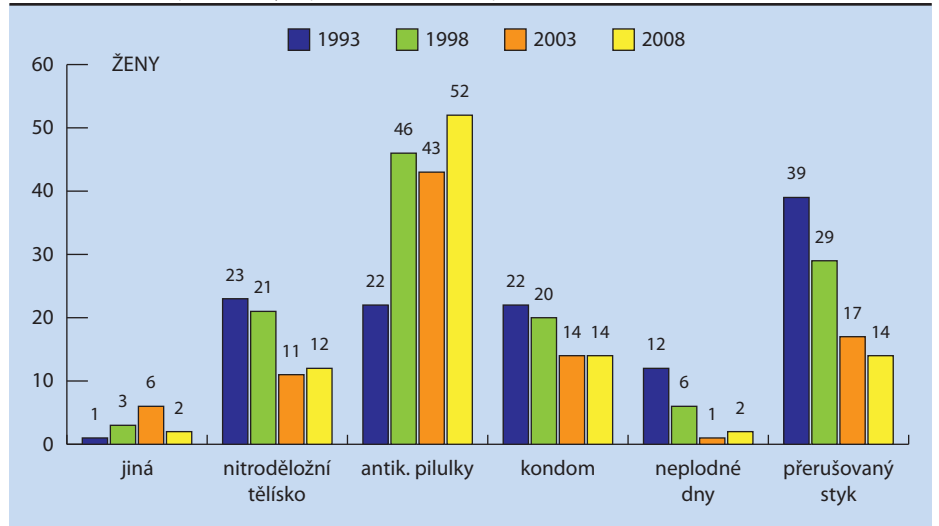
Ve srovnání s rokem 1993 se podstatně nemění počet žen, které trpěly někdy v životě nějakou sexuální poruchou – ze 17 % v letech 1993 počet v roce 2008 jen mírně vzrostl na 20 % (graf 6). U mužů počet jedinců s poruchou se ze 16 % v roce 1993 podobně zvýšil v roce 2008 na 20 % (především jde o muže s poruchami ztopoření – ve více než polovině případů dysfunkcí – v 54 %, přičemž v minulosti byla vždy jako nejčastější uváděna předčasná ejakulace) (graf 7). U žen jde především o nízkou sexuální potřebu, bolestivost při styku a neschopnost dosáhnout orgasmu (73 % žen připouští, že alespoň někdy při styku orgasmus předstírá, ale uvádí to překvapivě i 18 % mužů).

7 % českých žen a 3 % českých mužů uvádějí, že byli v dětství (do 15. roku věku) sexuálně zneužití dospělou osobou. U žen šlo nejčastěji – až v 60 % – o incestní zneužití. Policii přitom byla oznámena pouze 4 % zneužití dívek a 9 % zneužití chlapců.

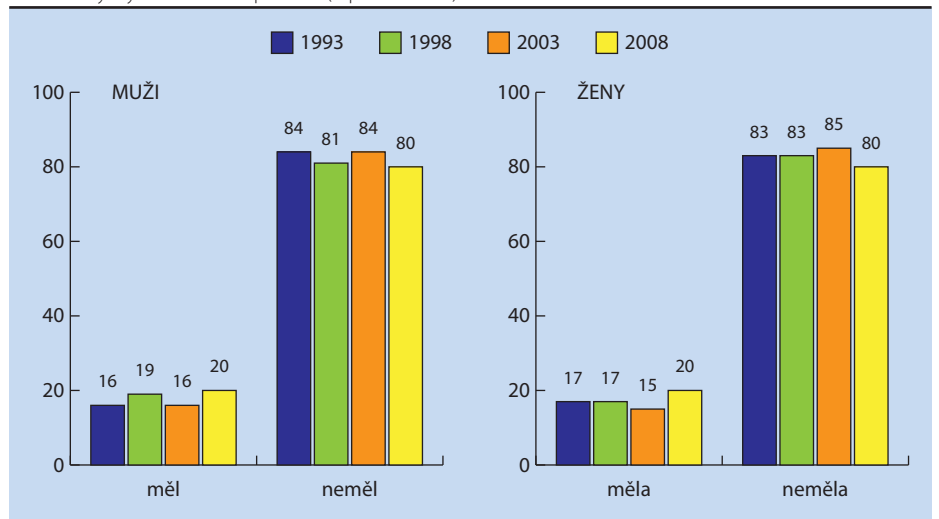
Celkem 11 % českých žen uvedlo, že byly někdy v životě přinuceny k pohlavnímu styku násilím, ale jen 5 % těchto činů bylo oznámeno policii. V 60 % případů byl pachatelem jejich manžel či partner, pouze v 11 % případů to byl cizí muž. Celkem 5 % českých mužů přiznává, že někdy nutili ženu k sexu násilím.

Role rodiny a školy jako zdroje informací o sexualitě je u obou pohlaví pouze sekundární; tyto instituce zatím plní svou roli nedostatečně. Převládají zdroje nejméně spolehlivé, a to kamarádi a známí. I vzhledem k tomu, že v posledních letech zase narůstá, a to zrychlujícím se tempem, počet nových záchytů HIV pozitivních jedinců v ČR je zřejmé, že v oblasti osvěty, prevence a sexuální výchovy ještě máme i my

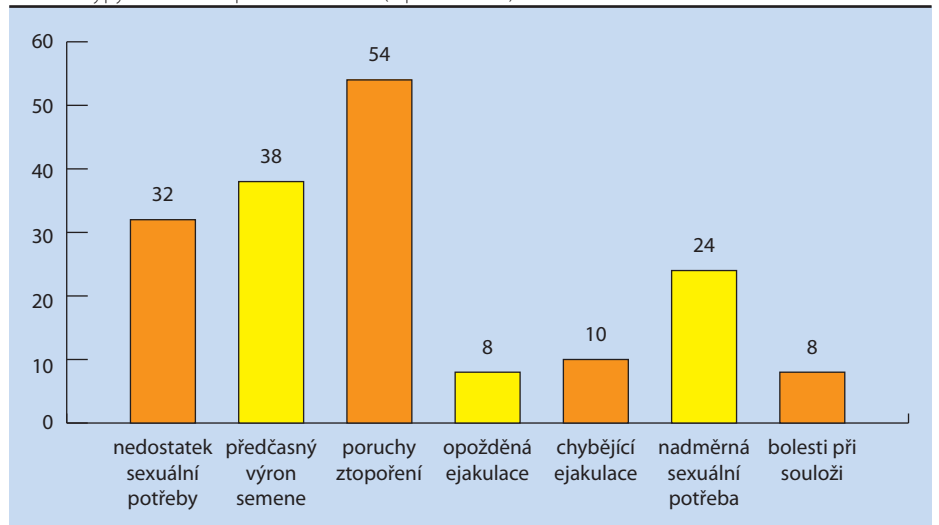
Graf 5. Antikoncepce se stálým partnerem u žen (v procentech)

Graf 6. Výskyt sexuálních poruch (v procentech)

Graf 7. Typy sexuálních poruch u mužů (v procentech)

jako profesionálové výrazné rezervy a v neposlední řadě i výrazné dluhy.

Závěr

Trendy v sexuálním chování obyvatelstva ČR lze hodnotit pozitivně, a to především kvůli

zvyšující se odpovědnosti v této oblasti (zvyšující se počty uživatelů účinné antikoncepce, uživatelů kondomů při styku s náhodnými partnery atd.). Je pravděpodobné, že tyto změny souvisejí především s tím, že dnešní mladá generace je podstatně více motivovaná k od-

kládání prvního manželství a porodu na pozdější dobu (má možnosti seberealizace – například ve formě cestování, studia, profesionální kariéry – nesrovnatelně větší než je měla generace jejich rodičů vyrůstajících za bývalého režimu). Cenné je přitom i zjištění, že česká populace zůstává v oblasti sexuálních postojů velmi liberální a tolerantní. Další změny v sexuálním chování obyvatelstva pak bude jistě zajímavé zachytit při dalším opakování výzkumu v roce 2013.

Literatura

1. Johnson AM, Wadsworth J, Wellings K, Field J, Bradshaw S. Sexual attitudes and lifestyles. Oxford: Blackwell, 1994.
2. Michael RT, Gagnon JH, Laumann EO, Kolata G. Sex in America. Boston: Little Brown, 1994.
3. Money J. Gender maps: Social constructionism, feminism, and sexosophical history. New York: The Continuum Publishing Company, 1995.
4. Spira A, et al. AIDS and sexual behavior. Avebury: Ashgate, 1994.
5. Weiss P. Změna sexuálního chování Čechů: Porevoluční trendy. Vesmír 2006; 85: 21–32.
6. Weiss P, Zvěřina J. Sexuální chování v ČR – situace a trendy. Praha: Portál, 2001.

---

prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D.
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN
Apolinářská 4, 128 00 Praha 2
weisspetr@volny.cz

